

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0418U003503

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-11-2018

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гамаюнова Ніна Володимирівна

2. Gamayunova Nina Volodymyrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 01.04.07

Назва наукової спеціальності: Фізика твердого тіла

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-10-2018

Спеціальність за освітою: фізичне матеріалознавство

Місце роботи здобувача: Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534601

Місцезнаходження: проспект Науки, 47, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61103, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.175.03

Повне найменування юридичної особи: Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534601

Місцезнаходження: проспект Науки, 47, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61103, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534601

Місцезнаходження: проспект Науки, 47, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61103, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 29.19, 29.19.29

Тема дисертації:

1. Мікроконтактні дослідження залізовмісних надпровідників
2. Point-contact investigation of iron-based superconductors

Реферат:

1. У дисертації представлені результати експериментальних досліджень залізовмісних надпровідних сполук KFe_2As_2 , $Ba_{0,65}Na_{0,35}Fe_2As_2$ та $FeSe$, а також рідкісноземельних мідних антимонідів $LaCuSb_2$ та $La(Cu_{0.8}Ag_{0.2})Sb_2$, ізоструктурних до 112-класу сполук на основі заліза, методом мікроконтактної спектроскопії Янсона та мікроконтактної спектроскопії андреевського відбиття. Виявлено одиночну бозонну моду в KFe_2As_2 при енергії 20 меВ і запропоновано модель непрямих «екситонних» збуджень, яка описує отримані спектри. Отримано та проаналізовано спектри електрон-фононної взаємодії в $LaCuSb_2$ та $La(Cu_{0.8}Ag_{0.2})Sb_2$ із максимумом в діапазоні 10–20 меВ та граничною енергією 40 меВ. Виміряні спектри андреевського відбиття у $Ba_{0,65}Na_{0,35}Fe_2As_2$, визначена величина надпровідної щільності та показана її БКШ температурна залежність. Отримано та проведено аналіз мікроконтактних спектрів андреевського відбиття у $FeSe$. Виявлено дві надпровідні щільності у $FeSe$ з $2\Delta/kT_c = 2,3 \pm 0,5$ і $4,2 \pm 0,9$ та БКШ температурною залежністю.

Проведено аналіз мікроконтактних спектрів KFe_2As_2 , $Ba_{0.65}Na_{0.35}Fe_2As_2$ та $FeSe$ на основі теорії теплового режиму.

2. The dissertation presents the experimental results of the point-contact investigation of the following superconducting single crystals: $FeSe$ ($T_c = 9$ K) belonging to the 11-group of iron-based superconductors (IBS), KFe_2As_2 ($T_c = 3,8$ K) and $Ba_{1-x}Na_xFe_2As_2$ with $x=0.35$ ($T_c = 29$ K) belonging to the 122-group of IBS, and ternary rare-earth copper antimonides $LaCuSb_2$ and $La(Cu_{0.8}Ag_{0.2})Sb_2$ ($T_c = 1$ K and 0.5 K respectively) which are related systems to the compounds of 112-group of IBS with the same structural type. The features of the electron-quasiparticle interaction and the superconducting state of these systems are studied by Yanson point-contact spectroscopy (PCS) and point-contact Andreev reflection spectroscopy (PCAR). The low-temperature superconductors KFe_2As_2 , $LaCuSb_2$, and $La(Cu_{0.8}Ag_{0.2})Sb_2$ have been investigated by Yanson PC spectroscopy method. The PC spectra (or the second derivatives of current-voltage characteristics d^2V/dI^2) of the PCs on the basis of KFe_2As_2 demonstrate a single 20 meV bosonic mode. Phonon and non-phonon (excitonic) nature of the maximum are discussed. According to the calculations of electron-phonon interaction and the specificity of the band structure of KFe_2As_2 an alternative model of indirect excitonic excitations is suggested to explain the experimental results. The d^2V/dI^2 spectra of the PCs on the basis of $LaCuSb_2$ and $La(Cu_{0.8}Ag_{0.2})Sb_2$ demonstrate a pronounced maximum in the range of 10 : 20 meV on the spectra of different contacts for both samples. The feature is caused by the electron-phonon interaction in these materials. The variation of the maximum position is likely connected with anisotropic phonon spectrum in these layered compounds. The calculation of electron-phonon interaction constant λ for $LaCuSb_2$ gives the low limit of 0.20 ± 0.03 for its value. The superconducting state in $Ba_{1-x}Na_xFe_2As_2$ with $x = 0.35$ and $FeSe$ has been investigated by PC Andreev reflection spectroscopy. The spectra of differential resistance (or the first derivatives of current-voltage characteristics dV/dI) of $Ba_{0.65}Na_{0.35}Fe_2As_2$ demonstrate the Andreev-like double minima structure in the range of low bias at the temperatures much lower than the superconducting transition temperature T_c . The calculations within the Blonder-Tinkham-Klapwijk (BTK) model gives the value $2\Delta/kBT_c = 3.6 \pm 1$. The temperature dependence of the superconducting gap is close to the BCS curve. Point-contact Andreev reflection study of $FeSe$ is carried out using the contact formation by the needle-anvil and shear techniques as well as by the soft method. The analysis of PC Andreev reflection spectra of $FeSe$ within the two-gap BTK model reveals the existence of two superconducting gaps. Using "soft" PCs the well-reproduced Andreev reflection spectra of $FeSe$ have been obtained. The calculation within the two-gap BTK model gives the values of the reduced superconducting gaps $2\Delta_L/kBT_c=4.2\pm0.9$ and $2\Delta_S/kBT_c=2.3\pm0.5$. The temperature dependence of the both gaps is close to the standard BCS behavior. The Andreev reflection double-minimum structure gradually decreases in magnetic field, but the position of the minima has a weak field dependence leading to almost field independent gaps value. The PC spectra of KFe_2As_2 , $Ba_{1-x}Na_xFe_2As_2$ ($x = 0.35$) and $FeSe$ in the thermal regime of current flow through the contact have been analyzed according to the existing theory. For all compounds the form of dV/dI spectra measured in the thermal regime is determined by the $\lambda(T)$ behavior of the samples. Such parameters as the Lorentz number L , the residual resistivity ρ_0 , and the diameter d of the contact are obtained for each sample. The values of L , ρ_0 , and d for KFe_2As_2 and $FeSe$ are higher than expected ones, which could be due to surface degradation and the corresponding decrease in electron density.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Найдюк Юрій Георгійович

2. Naidyuk Yuriy Georgievich

Кваліфікація: д. ф.-м. н., 01.04.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашкевич Юрій Георгійович

2. Pashkevich Yuriy G.

Кваліфікація: д. ф.-м. н., 01.04.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кордюк Олександр Анатолійович
2. Kordyuk Alexander A.

Кваліфікація: д. ф.-м. н., 01.04.07, 01.04.22

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Найдюк Юрій Георгійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Стржемечний Михайло Олексійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.